

<https://doi.org/10.37528/FTTE/9788673954165/POSTEL.2022.014>

PREGLED STANJA I PERSPEKTIVE RAZVOJA POŠTANSKOG TRŽIŠTA

Nataša Čačić, Milena Ninović, Dragana Šarac
Univerzitet u Novom Sadu – Fakultet tehničkih nauka,
ncacic@uns.ac.rs, milenaninovic@uns.ac.rs, dsarac@uns.ac.rs

Rezime: *Potrebe korisnika poštanskih usluga iz dana u dan postaju sve zahtevnije za poštanske operatore. Okruženje u kome se razvija poštanski sektor se permanentno menja. Dostizanje standarda kvaliteta, korak sa tehnološkim rešenjima, razvoj novih usluga i modela poslovanja, pravi su izazovi za operatore poštanskih usluga. U okviru ovog rada dat je osvrt na trenutno stanje tržišta poštanskih usluga, kako na globalnom nivou, tako i u Republici Srbiji. Takođe, u skladu sa zaključcima Izveštaja Svetskog poštanskog saveza (engl. Universal Postal Union-UPU), o razvoju poštanskog saobraćaja za 2022. godinu dat je prikaz mogućih pravaca razvoja poštanskih usluga kroz dve napredne usluge: deljena ekonomija (engl. sharing economy) i održive logistike (engl. sustainable logistics).*

Ključne reči: *poštansko tržište, ekonomija deljenja, održiva logistika*

1. Uvod

Društveni i privredni razvoj jedne zemlje ne može se zamisliti bez tržišta. Svako tržište podložno je raznim uticajima iz okruženja. Tržište predstavlja prostor i mesto susreta ponude i tražnje radi razmene dobara i usluga na određenom mestu, u određeno vreme, po određenoj ceni.

Tržište poštanskih usluga se može definisati kao kompleksan odnos ponude i tražnje sa mogućnošću pružanja usluga u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju, putem velikog broja kanala prodaje [1]. Ključni učesnici na tržištu poštanskih usluga kako na globalnom, tako i na lokalnom nivou, su javni i privatni poštanski operatori.

Poštanske usluge nemaju svrhu same za sebe, već su po pravilu deo neke druge poslovne ili privatne potrebe. Iz toga proističe njihov ekonomski, privredni i društveni značaj. Ove usluge smatraju se uslugama od opšteg ekonomskog interesa. Poštanski saobraćaj predstavlja značajan deo infrastrukture za brz i siguran prenos pisanih saopštenja i robe. Razvojem elektronske trgovine postao je i jedan od ključnih segmenata razvoja trgovine, a samim tim i privrede u celini [2].

Jedna od specifičnosti poštanskih usluga je i u tome da one spadaju u red visoko sofisticiranih usluga sa konstantnim tehničko-tehnološkim inovacijama, pre svega u oblasti

informaciono-komunikacionih tehnologija. Poštanske usluge predstavljaju delatnost koja, pored sopstvenog održivog ekonomskog rasta, može uspešno da podrži dalji tehničko-tehnološki razvoj države [2].

Brz razvoj privrede i društva zahteva fleksibilan sistem koji će moći da odgovori na potrebe društva. Poštanske organizacije poslednjih godina sve više nastoje da svoje poslovanje usmere prema zahtevima tržišta, odnosno potrebama klijenata. Da bi se uočili i ocenili osnovni elementi (pojedinci, organizacije i institucije), kao i faktori (ekonomski, sociološki, tehnološki i sl.) koji utiču na zbivanja na tržištu, neophodno je izvršiti analizu tržišta [1].

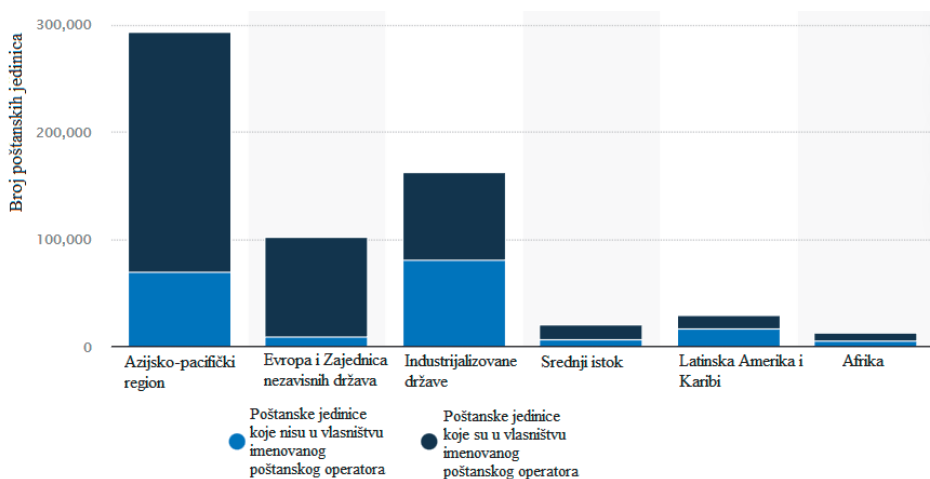
U okviru ovog rada dat je osvrt na trenutno stanje tržišta poštanskih usluga, na globalnom nivou, i u Republici Srbiji. Takođe, u skladu sa zaključcima Izveštaja Svetskog poštanskog saveza o razvoju poštanskog saobraćaja za 2022. godinu dat je prikaz mogućih pravaca razvoja poštanskih usluga kroz dve napredne usluge.

2. Razvoj tržišta poštanskih usluga

Ubrzane promene koje se dešavaju u sektoru poštanskih usluga kako na globalnom, tako i na nacionalnom nivou, nameću potrebu za kontinuiranim planiranjem razvoja poštanskih usluga radi njihovog unapređenja. Planiranjem razvoja poštanskih usluga definišu se scenariji razvoja, ciljevi i aktivnosti koje treba realizovati u određenom vremenskom periodu. Pri definisanju ciljeva polazi se od niza faktora koji različito utiču na sektor poštanskih usluga [2].

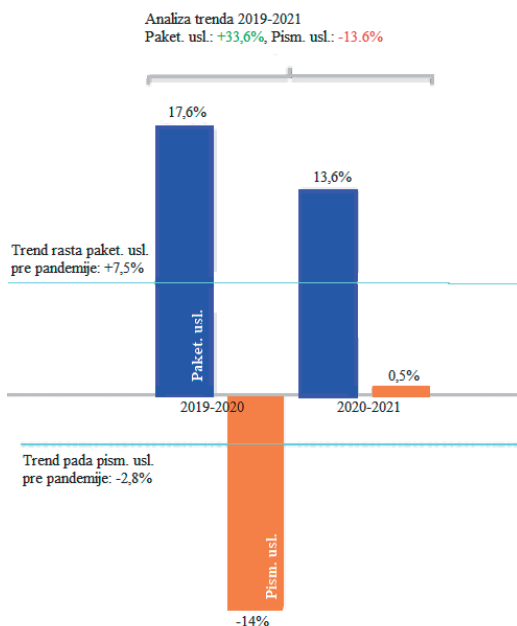
2.1 Tržište poštanskih usluga u svetu

Tržište poštanskih usluga ima veliki potencijal. Na grafiku 1 prikazan je broj poštanskih jedinica širom sveta, grupisano po regionima i tipu vlasništva za 2020. godinu [3].

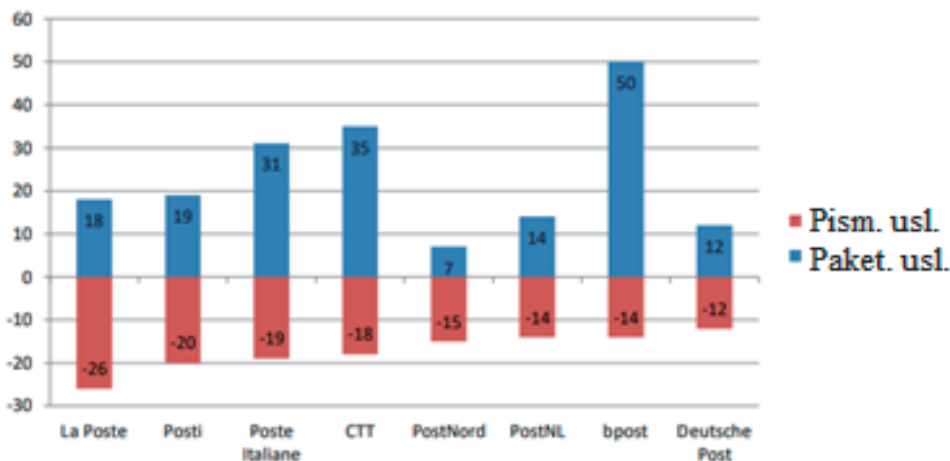
Grafik 1. Broj poštanskih jedinica širom sveta, grupisano po regionima i tipu vlasništva za 2020. godinu [3]

Prema podacima Svetskog poštanskog saveza, u poštanskom sektoru ima više od 5 miliona zaposlenih i oko 660.000 poštanskih jedinica [4]. Tokom 2020. i 2021. godine globalna poštanska infrastruktura je igrala ključnu ulogu u omogućavanju vladama da bolje odgovore na izazove pandemije COVID-19. Ova pandemija doprinela je razvoju novih poštanskih usluga [5]. Prema poslednjim procenama UPU-a, globalni prihod od paketa i logistike po prvi put je veći od prihoda koji potiče od pismonosnih usluga. Najveća godišnja stopa rasta paketskih usluga u domaćem saobraćaju je dostignuta u 2020. godini sa povećanjem od 17,6% na globalnom nivou. Ovaj rast se nastavio i u 2021. godini sa rastom od 13,6%, što je znatno iznad godišnjeg trenda rasta od 7,5%, koliko je iznosio pre pandemije [5]. Ukoliko ne dođe do dodatnog pogoršanja makroekonomskih uslova, predviđa se da će obim poštanskih usluga u domaćem saobraćaju, dostići visoke godišnje stope rasta tokom 2022. godine. Na slici 1 dat je prikaz trenda paketskih i ekspres usluga u domaćem saobraćaju, na globalnom nivou.

Slika 1. Trend kretanja pismonosnih i paketskih usluga u domaćem saobraćaju u periodu 2019-2022 [5]

Tržište pismonosnih usluga je pretrpelo značajan pad, za razliku od tržišta paketa koje brzo raste usled razvoja elektronske trgovine [6]. Globalni obim pismonosnih usluga u domaćem saobraćaju zabeležio je pad od 13,6% između 2019. i 2021. godine [5]. Međutim, obim pismonosnih usluga je porastao za 0,5% u periodu od 2020. do 2021. Obim paketskih i pismonosnih usluga među operatorima ovih usluga u državama EU prikazan je u periodu između 2019. i 2020. godine na grafiku 2.

Grafik 2. Promena u obimu realizovanih pismonosnih i paketskih usluga u EU (procenat promene, prva polovina 2020. u odnosu na prvu polovinu 2019. godine) [6]

U Nemačkoj (Deutsche Post), Holandiji (PostNL) i Finskoj (Posti) promene u obimu paketskih i pismonosnih usluga su međusobno uravnotežene. Nasuprot tome, u Belgiji (bpost), tržište paketa je poraslo za 50%, uz prateći pad pismonosnih usluga od 14%. Na primeru Francuske pošte (La Post) tržište paketa je poraslo za 18%, ali je tržište pisama opalo za 26% [6].

2.2 Tržište poštanskih usluga u Republici Srbiji

Poštanski sektor predstavlja značajan faktor koji utiče na rast privrede, zaposlenosti i bruto domaćeg proizvoda (BDP) u Republici Srbiji. Tako je tokom 2019. godine poštanska delatnost ostvarila prihod od oko 21 milijardi dinara (oko 180 miliona evra), što čini oko 0,39% ukupnog BDP-a u toj godini. U poštanskoj delatnosti u 2019. godini bilo je ukupno zaposleno 19.032 radnika, odnosno oko 0,9% od ukupnog broja zaposlenih u Republici Srbiji [2].

Prema podacima Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge (RATEL) na tržištu poštanskih usluga u Republici Srbiji trenutno ima 45 aktivnih poštanskih operatera (na dan 14.10.2022. godine) [7]. Treba imati u vidu da se broj aktivnih operatera iz dana u dan menja, a ova grana saobraćaja ima tendenciju da postane još značajniji element ukupnog privrednog razvoja jedne zemlje.

Sektor poštanskih usluga u Republici Srbiji prati opšti privredni razvoj imajući u vidu da je učešće u BDP-a, kao i učešće u ukupnom broju zaposlenih ostalo isto kao i 2014. godine (0,38% BDP, 0,89% zaposlenih). Učešće poštanskog sektora u privredi Republike Srbije na nivou je učešća poštanskog sektora u privredi Evropske unije (0,5% BDP, 0,8% zaposlenih) [2].

Poštanski operatori su u 2020. godini realizovali više od 308 miliona poštanskih usluga, što je za oko pola miliona manje u odnosu na 2019. godinu. Drugu godinu zaredom, evidentiran je pad broja poštanskih usluga. Poštansko tržište četiri godine u kontinuitetu

beleži rast prihoda, koji u 2020. godini iznosi više od 10%. Tokom 2020. godine, uručeno je u proseku 43 poštanske pošiljke po stanovniku. Obim i prihod po vrstama usluga ostvarenih u Republici Srbiji za 2020. godinu prikazan je u tabeli 2 [7].

Tabela 2. Obim i prihod po vrstama usluga ostvarenih u Republici Srbiji za 2020. godinu

<i>Vrsta usluge</i>	<i>Obim u hilj. din</i>	<i>Prihod u hilj. din</i>	<i>Obim %</i>	<i>Prihod %</i>
<i>Univerzalna poštanska usluga</i>	262.139	9.110.563,00	85,1	38,9
<i>Ostale poštanske usluge</i>	45.997	14.316.759,37	14,9	61,1
<i>Ukupno</i>	308.136	23.427.322,37	100	100

3. Perspektive razvoja tržišta poštanskih usluga

Novе tehnologije utiču na razvoj novih proizvoda i usluga na dva načina. Prvi način podrazumeva pružanje prilike za stvaranje novih i usluga sa dodatom vrednošću, uz korišćenje napredne tehnologije. Drugo, podrazumeva primoravanje operatora da stvaraju nove usluge, kako bi zadovoljili promene u potrošačkoj tražnji, koje su posledica pojave e-zamena [8]. Prema izveštaju Svetskog poštanskog saveza o razvoju poštanskog saobraćaja za 2022. godinu zaključeno je [5]:

- 2021. godina bila je relativno pozitivna godina za razvoj poštanskih usluga širom sveta. Kvalitet usluga se značajno poboljšao od pojave pandemije COVID-19.
- Pad obima pismonosnih usluga u domaćem saobraćaju usporava se po prvi put u deceniji, a obim paketskih usluga u domaćem saobraćaju nastavlja svoj rast.
- Većina zemalja je bila u mogućnosti da ostvari napredak. Prema 2IPD indeksu (engl. *Integrated Index for Postal Development*), zemlje koje su postigle najveći napredak su: Austrija, Kina, Francuska, Nemačka, Japan i Švajcarska.
- Važnost poštanskih usluga treba dodatno ojačati. Veliki broj zemalja bi trebalo da preispita svoje poslovne modele i da ih prilagodi potrebama sledeće generacije korisnika.
- Napredak bi trebalo da bude usmeren ka održivom razvoju.
- Za napredak članica UPU bitno je da se intenzivira saradnja, naročito u oblasti razmene podataka.

U skladu sa prethodno navedenim, a uzimajući u obzir aspekt održivog razvoja koji zadovoljava potrebe sadašnjice, a da ne dovodi u pitanje sposobnost budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe, u nastavku će biti prikazane dva moguća pravca razvoja tržišta poštanskih usluga. Ova dva aspekta su takođe navedena i na društveno-poslovnom trend radaru DHL-a.

3.1 Ekonomija deljenja (engl. *Sharing Economy*)

Zajedničko korišćenje ljudskih, fizičkih i intelektualnih kapaciteta se sve više prepoznaje kao novi ekonomski model koji će značajno uticati na budući razvoj ekonomije i društva u celini. U osnovi ovog modela, za koji se koristi pojam ekonomija deljenja (engl. *sharing economy*), jesu ekonomske aktivnosti u kojima učesnici dele pristup proizvodima ili uslugama, umesto da imaju resurse u zasebnim vlasništvima [9].

Velike kompanije često nisu u mogućnosti da samostalno odgovore zahtevima tržišta, zbog čega su prinuđene da sarađuju sa drugim kompanijama. Da bi postale uspešnije, međusobno se udružuju zarad zajedničkih interesa. U literaturi, saradnja se navodi kao jedan od najvažnijih elemenata za postizanje konkurentske prednosti, i fokus je na inicijativama za povezivanje kompanija na strateškom nivou. Prema [10], saradnja u osnovi podrazumeva otvorenost, deljenje rizika i nagrade, u cilju poboljšanja performansi. Prema [11], saradnja predstavlja savez između organizacija u svrhu deljenja velikih troškova i ulaganja. Ovaj koncept poslovanja je časopis Time [12] proglasio jednim od „top 10 ideja koje će promeniti svet“.

U radu [13], autori razmatraju postojeće i potencijalne oblike saradnje u sektoru poštanskih usluga. U radu [14] zaključeno je da su imenovani i privatni operatori izrazili interesovanje za urbane centre za konsolidaciju, iako postoji mnogo neizvesnosti u pogledu implementacije scenarija konsolidacije, kao što su broj, lokacija i veličina centara za konsolidaciju, automobilski park, regulatorni i tržišni okvir i operativni sporazuma. Koncept ekonomije deljenja, u različitim delatnostima poslovanja, u sveri je interesovanja velikog broja autora [20, 21, 22].

Modeli ekonomije deljenja se najčešće koriste kada je cena određenog sredstva visoka i/ili kada je iskorišćenost sredstva niska. U okviru ekonomije deljenja, predmet ponude na tržištu mogu biti vreme, usluge ili imovina, dok se potražnja bazira na principima saradnje, solidarnosti i uzajamnosti. Iako je začetak razvoja koncepta deljenja bio podstaknut najviše ekonomskim razlozima (ekonomske uštede kao cilj), danas se sve više ističe i sociološki značaj, odnosno doprinos stvaranju „održivog društva“ (engl. *sustainable society*), kao i održivosti životne sredine (engl. *environmental sustainability*) [9].

U oblasti transporta, u Srbiji, zastupljenost ekonomije deljenja je tek u začetku svog razvoja. Na tržištu transportnih usluga, prisutne su platforme za deljenje vožnje i za deljenje vozila, kao i *online* servisi za vožnju na zahtev. Međutim, ovi modeli nisu dovoljno popularizovani i nisu naišli na prihvatanje u praksi. Samo neki od razloga za to su nedovoljna podrška lokalnih i regionalnih organa, kao i nedovoljna upoznatost korisnika sa modelima funkcionisanja i prednostima korišćenja. Takođe, neke od ovih usluga nisu prilagođene uslovima našeg tržišta bilo u zakonskom (nelegalno poslovanje) ili tarifnom smislu [9].

3.2 Održiva logistika (engl. *Sustainable Logistics*)

Održivi razvoj označava pojam koji se sve češće koristi u različitim aspektima života, uključujući privatni, poslovni i društveni. Ovaj pojam postaje sve značajniji jer je ključan za planiranje i poboljšanje budućnosti sledećih generacija. Postoje tri osnovna aspekta koji čine održivi razvoj, a to su ekonomski, ekološki i društveni ili socijalni aspekt. Ekonomski aspekt se odnosi prvenstveno na privredu, ekološki na odgovornost prema životnoj sredini, a društveni na odgovornost prema društvu na svim nivoima.

Istraženo je da su aktivnosti transporta ogroman izvor zagađenja okoline, te od ukupne potrošnje energije u EU, 32% odlazi na transport, gde 44% od toga ode na sagorevanje fosilnih goriva, odnosno emisije CO₂ [15].

Održivost je počela da se uvodi u područje logistike krajem 1980-ih i početkom 1990-ih godina. Tokom 90-ih godina prošlog veka uočeno je da industrija saobraćaja najviše doprinosi uništavanju životne okoline zbog čega su izvršena brojna istraživanja koja su potvrdila ovu pretpostavku [16]. Primenom metoda održivosti u poslovnim procesima umanjuje se ukupan trošak tako što se koristi manje resursa, manja je količina otpada i redukuju se aktivnosti.

Tako se pojam ekonomije deljenja dovodi u vezu i sa širim konceptom-cirkularnom (kružnom) ekonomijom (engl. *circular economy*), koja ima za cilj efikasno i održivo korišćenje resursa. Kružna ekonomija je nastala kao alternativa linearnom modelu ekonomije u kome je osnovna paradigma bila „iskoristi (resurse), proizvedi, konzumiraj, odbaci“. Doprinos ekonomije deljenja kružnoj ekonomiji ogleda se u povećanju iskorišćenja resursa kroz njihovo veće/češće korišćenje što povećava i šanse za započinjanje novog ciklusa proizvodnje [9]. Cirkularna ekonomija je sistem koji ima za cilj da uskladi ekonomski rast sa zaštitom životne sredine, imajući u vidu ograničenost resursa. Naglasak je stavljen na to da resursi traju što je duže moguće kroz dizajn proizvoda koji će omogućiti dugovečnost, poslovne modele kao što su deljenje, ponovna upotreba i popravka, i tek na kraju reciklaža. Na ovaj način se stvara krug u kome otpada gotovo da i nema [17].

Jedinstvena prednost poštanskog sektora je mogućnost da se dođe do svakog pojedinačnog potrošača, kao i tradicionalno dobra partnerstva sa poslovnim sektorom koji prikuplja podatke o lokaciji objekata koji bi mogli da se recikliraju, ponovo koriste ili prenamene [18].

U radu [17], ustanovljeno je da postoji potreba za preispitivanje i redefinisavanje transportne logistike, jer je transport u gradskim sredinama često teško ostvariv, a nekada i nemoguć. Jedno od mogućih rešenja su konsolidacioni centri, koje bi koristili pre svega poštanski i logistički operatori. Ovim bi se omogućilo deljenje podataka o brojevima zahteva sa ciljem smanjenja kilometraže i broja upotrebljenih vozila, direktnog povećanja bezbednosti saobraćaja, smanjenja emisije ugljen-dioksida i omogućavanja optimizacije iskorišćenja skladišta, definisanje ključnih ruta i njihova optimizacija i iskorišćenost utovarnog prostora zajedničkog vozila.

Primeri dobre prakse zelenih rešenja (engl. *green solutions*) koji se navode u izveštaju UPU-a, a koji doprinose smanjenju CO₂, i uopšte zagađenju životne okoline su [19]: treninzi eko-vožnje, informaciono-komunikacione tehnologije i smanjenje upotrebe papira, energetski efikasne poštanske jedinice, korišćenje obnovljivih izvora energije,

ekološki odgovorni proizvodi, usluge i potrošni materijali, upravljanje otpadom, podizanje svesti korisnika o zaštiti živote sredine i dr.

4. Zaključak

Tokom istorije, poštanski sektor je inovacije koje su se razvijale na području komunikacija i saobraćaja inkorporirao u sebe, unapređujući postojeće ili razvijajući nove usluge. Uzimajući u obzir važnost poštanskog sektora za privredni razvoj svake zemlje ističe se potreba za konstantnim razvojem ovog sektora i pronalaženjem novih inovativnih tehnoloških rešenja i usluga. Sa rastom konkurencije u poštanskom sektoru, poštanski operatori nailaze na brojna ograničenja u svom poslovanju zbog čega će pravilna alokacija i upotreba raspoloživih resursa biti veoma značajna. U tom smislu, izuzetno je važno da menadžment poseduje saznanja o navedenim izazovima (trendovima), kako bi bolje razumeo zahteve savremene tražnje i uskladio ponudu prema zahtevima korisnika.

Zahvalnica

Ovo istraživanje podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja kroz projekat br. 451-03-68/2022-14/ 200156 „Inovativna naučna i umetnička istraživanja iz domena FTS (delatnosti)“.

Literatura

- [1] Grgurović, B., & Štrbac, S. (2006). Segmentacija poštanskog tržišta. XXIV Simpozijum o novim tehnologijama u poštanskom i telekomunikacionom saobraćaju – PosTel 2006.
- [2] Strategija razvoja poštanskih usluga u Republici Srbiji za period 2021–2025. godine. „Službeni glasnik RS“, broj 68 od 7. jula 2021. Preuzeto sa: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/68/1/reg>
- [3] Statista (2022). Number of postal offices worldwide in 2020, by region and type. Preuzeto sa: <https://www.statista.com/statistics/1045201/number-of-postal-offices-by-region-and-type-worldwide/>
- [4] Universal Postal Union (UPU). Preuzeto sa: <https://www.upu.int/>
- [5] Universal Postal Union (2022). Postal Development Report. Postal journey towards a sustainable future. Preuzeto sa <https://www.upu.int/en/Publications/2IPD/Postal-Development-Report-2022>
- [6] Mateusz Cholodecki (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on the postal market. Challenges and opportunities for the postal regulatory framework. 29th Conference on Postal and Delivery Economics.
- [7] Regulatorna agencija za poštanske i telekomunikacione usluge (Ratel). Preuzeto sa: <https://www.ratel.rs/cyr/>
- [8] Grgurović, B., Štrbac, S., & Milovanović-Braković, G. (2013). Uticaj tehnologije na budući razvoj poštanskog saobraćaja. FBIM Transactions, 15(01), 1.

- [9] Tanja, P. M. (2018). Modeli za podršku razvoju mobilnosti u skladu sa konceptom ekonomije deljenja. Doctoral dissertation, Univerzitet u Beogradu-Saobraćajni fakultet. Preuzeto sa: <https://uviodok.rcub.bg.ac.rs/bitstream/handle/123456789/3103/Doktorat.pdf?sequence=1>
- [10] Hogarth & Scott, S. (1999). Retailer-supplier partnerships: hostages to fortune or the way forward for the millennium?. *British food journal*.
- [11] Spekman, R. E., Kamauff, J. W., & Myhr, N. (1998). An empirical investigation into supply chain management: a perspective on partnerships. *Supply Chain Management: An International Journal*.
- [12] Walsh, B. (2011). 10 ideas that will change the world. *Time Magazine*, 17.
- [13] Dumnić, S, Ninović, M, Dupljanin Đ,(2021). Logistic cooperation in the sharing economy. XXXIX Simpozijum o novim tehnologijama u poštanskom i telekomunikacionom saobraćaju – PosTel 2021.
- [14] Janjevic, M., Lebeau, P., Ndiaye, A. B., Macharis, C., Van Mierlo, J., & Nsamzinshuti, A. (2016). Strategic scenarios for sustainable urban distribution in the Brussels-capital region using urban consolidation centres. *Transportation Research Procedia*, 12, 598-612.
- [15] Gungör, G. (2021). Overview of Environmental Problems Caused by Logistics Transportation: Example of European Union Countries. *Tehnički glasnik*, 15(4), 569-573.
- [16] Rodrigue, J.-P., Slack, B. and Comtois, C. (2017). "Green Logistics", Brewer, A.M., Button, K.J. and Hensher, D.A. (Ed.) *Handbook of Logistics and Supply-Chain Management* (, Vol. 2), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 339-350, p. 2.
- [17] Milutinović, J., Grgurović, B., Veličković, S., & Radosavljević, S. (2022). The Development of the Concept of Consolidation Centers in Using the Sharing Economy in Postal Services/Logistics. In first international conference on advances in traffic and communication technologies (p. 85).
- [18] Universal Postal Union, Preuzeto sa: <https://www.upu.int/en/News/2021/12/Posts-the-lifeblood%E2%80%9D-of-the-second-hand-market>
- [19] Universal Postal Union (UPU). (2011). Best practices for a greener postal sector. Preuzeto sa: <https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/upu03.pdf>
- [20] Ganapati, S., & Reddick, C. G. (2018). Prospects and challenges of sharing economy for the public sector. *Government Information Quarterly*, 35(1), 77-87.
- [21] Rodríguez-Antón, J. M., del Mar Alonso-Almeida, M., Rubio-Andrada, L., & Pedroche, M. S. C. (2016). La economía colaborativa. Una aproximación al turismo colaborativo en España. *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, (88), 258-283.
- [22] Sundararajan, A. (2017). *The sharing economy: The end of employment and the rise of crowd-based capitalism*. MIT press.

Abstract: *The needs of users of postal services are becoming more and more demanding for postal operators day by day. The environment in which the postal sector develops is constantly changing. Achieving quality standards, keeping pace with technological solutions, developing new services and business models are real challenges for postal service operators. Within this paper, an overview of the current state of the postal services market, both at the global level, and in the Republic of Serbia, is given. Also, in accordance with the conclusions of the Report of the World Postal Union on the development of postal traffic for the year 2022, a presentation of possible directions for the development of postal services through two advanced services is given: the sharing economy and sustainable logistics.*

Key words: *postal market, sharing economy, sustainable logistics*

OVERVIEW AND PERSPECTIVES OF POSTAL MARKET DEVELOPMENT

Nataša Čačić, Milena Ninović, Dragana Šarac